

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XXXIV. Lingua lasciva quàm detestabilis sit, & quas ob causas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

tare non audeat : & omnes ad nocendum procliviores esse constet. Hic igitur eximius nemo est, & cum ventis loquitur, qui forti suæ ingemiscens mitatur, & ait: Non putarem hoc mihi probum obijciendum. Nihil nō audeat mater impudentiæ Calumnia, cui meliorem vix reperias obicem, quàm appositam virtutem. Christus sermō & docet, & jubet: *Orate pro persequentibus & calumniantibus vos.* Calumniæ pessimè refutantur calumniis: aderit dies, qui omnem Calumniarum impudentiam & fraudem detegat, *Et tunc laus erit unicuique à Deo, qui patientiæ dabit cæleste præmium, immortale gaudium.*

Matth. c. 5.
v. 45.

1. Cor. c. 4.
v. 5.

L

CAPVT XXXIV.

Lingua LASCIVA quàm detestabilis sit, & quas ob causas.

Prov. c. 18.
v. 21.
Plutarch.
lib. de Iside,
& Osiride.
Sic imagines
nostra do-
cent.

Prov. c. 12.
v. 14.
Prov. c. 12.
v. 13.

Lasciva
lingua se-
cum pluri-
mos in per-
niciem tra-
hit.

Quemadmodum sapientissimus Regum docuit: Mors & vita in manibus linguæ, sic Egyptii cum Harpocrati Deo seu Sigalioni facerent, teste Plutarcho, proclamantur. *Lingua fortuna, Lingua demon.* Linguam plerumque aut è caelo angelus, aut ex Orco diabolus insidet, impellitque, ut vel sermonis emolumentum capiat, vel in exitum ruat incautâ verborum volubilitate. Et pessimè & optimè linguâ ut in arbitrio nostro est. De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis: si tamen saniora loqui libeat: sin aliter, propter peccata labiorum ruina proximat malo.

Certissimum ruinae argumentum, *Lingua lasciva*, cui parum est suis submergi sordibus, nisi unâ secum in perniciem plurimos trahat. Monstrum ingens, execrabile, & quo non cædius alterum *Lascivâ* linguâ: atque de hac jam & contra hanc dicere exequemur.

S. I.

Psal. 73. v. 3.
Est sepul-
chrum pa-
tens.

Hier. cap. 8.
v. 6.

Potentis tumuli atque cadaveris fœtores non tantum graves sunt, sed & insalubres; narium pestis maxima. Oris lascivi homines fœtorem halant terretimum, *sepulchrum patens est guttur eorum.* Non sepulchrum duntaxat, cadaverosis ossibus plenum, sed & patens, inquit Chrysostomus, ut & alii participes fiant fœoris. Nos quidem cadavera terrâ obruimus, hi contrâ faciunt, & erunt ex imo spurcissimum obscenitatis cadaver, multorumque naribus afficiant pestilentissimam hanc saniem: pulchrum illis videtur, perire cum multis. Sepulchrum fœtidissimum obscœna lingua. Sed, ô mi Deus, quantus horum sepulchrorum in orbe numerus est? Queritur Hieremias vates: *Attendi & auscultavi, nemo quod bonum est loquitur, nullus est qui agat penitentiam super peccato suo.* Et profectò hic causarum est abunde, cur quis Mundum jubeat res sibi suas habere, quando vix ulla est domus, in quâ non sæpius sermones impudici misceantur. Monstret mihi quis, obscœno, ædes illas, quarum inquilini semper pudicè loquantur. Extra Orbem migrandum est ei, qui aurium castimoniam sauciari non vult impurissimis colloquiis. Ubique sepulchra sunt patentia, è quibus Lasciviæ cœnum exhalat. Ubique Lerna Veneris, Cocytus Cupidinis, ubique Mephitis impudiciæ, Camarina Luxuriæ: Nemo quod bonum est, loquitur; sermones casti exulant ubique.

Jacob. cap. 3.
v. 6.

Oracula divina verbis aliqui parcissima, in linguas tamen tam illotas vix satis verborum reperiunt. Iacobus Apostolus quàm graviter & disertè: *Lingua*, inquit, *constituitur in membris nostris, quæ MACVLAT totum corpus, quidquid est bonorum actuum, contaminat; & inflamat rotam navitatis nostræ, inflammata à gehennâ.* Quid dici posset gravius? omnes vitæ nostræ periodos ab usque pueritia in senem senectutem polluit hæc libidinosi oris

sanies. Quemadmodum verò muti sunt dæmones, qui silentium noxium persuadent, ita sunt etiam garruliores quos est signifer lascivus dæmon, qui hoc unum solertissimè agit, ut quibuscunque potest sermonibus spurcitia aliquid aspergat. Hinc Guilielmus Predicator has obscenitatis sordes rectissimè *sputa diaboli* appellat. Nam homo sermonis impudici, non gravatè tolerat diabolum in linguâ suâ suaviter nidulari. Ubi verò hæc ab inferis fœtentissima Upupa nidum posuit, non aliud expectes, quàm hos pullos, hos turpes, & inhonestos jocos, quibus Orbis universus fœdissimè contaminatur.

Ingemiscens Esdras: *In diebus illis*, inquit, *vidi Iudeos* ducentes uxores *Azoridas, Ammonitidas, & Moabitidas.* Et filiorum ex mediâ parte loquebantur *Azorice*, & nesciebant loqui *Judaicè*, & loquebantur juxta linguam populi, & populi. Et objuravi eos. Iste jam rerum status est in Orbe: nesciunt loqui *Judaicè*, linguam sanctam, pudicam, castam ignorant, & ex mediâ parte loquuntur *Azorice*, turpiter, ob-

scœnè, flagitiosè, liceat dicere, diabolicè. *Azorides*, seu, quod idem, deprædatrix, Linguæ salaces hanc loquenti fœdissimam dialectum docent: Hic sine minervâ nascitur: hic nemo non discipulum aut doctorem agit, nemo quod bonum est, loquitur. Heu vel infantes ipsi, pæne antequam pappare minutum poscant, priusquam mammas atque tatas vocare desinant, jam quod mitioris, loqui *Azorice* norunt. O fœdam oris eluvium, tam vulgatam, quàm noxiam! Et causâ, ob quas omnis verborum obscenitas cavenda, plurimar, potissimum illæ, quæ Primæ, quisquis inverecundam habet linguam, verecundam habere mentem, nemini persuasit. Veritati hoc turdè credimus: *Ex abundantia enim cordis os loquitur.* Bonus homo de bono thesauro proferit bona, & malus homo de malo cœna thesauro proferit mala. Pectus quod meliori calet igne, non linguæ ejicit scintillas, casta cogitat, verecunda loquitur. Gilbertus hoc velut digito commonitans: *Flamma*, inquit, *quæ de sursum, pudica est, bonis consentiens, & bono faciens.*

C faciens.

S. II.

Altera causa priori affinis: Qui tam libere inhonestæ quævis effudit, homo nauci, & præmortui pudoris censetur. Verissime dixit Comicus:

— illum ego

Perisse duco, cui quidem periit pudor.

Plerique homines, quos cum nihil refert, pudet;

Vbi pudendum est, ibi eos deserit pudor.

Petrus Aldobrandinus, purpuratus Senator sapiens dicere solitus est: *Homo sine pudore & pudicitia, & nomen hominis amittit, & naturam.* Verissimum. Et sapiissime,

Redire nescit cum semel periit pudor.

Sapienter Symmachus: Scio, inquit, virtuti cognatum pudorem, qui in factis frustra quaritur si exulet à verbis. Prisci dicere soliti:

Turpe quid æquè indecorè dixeris quàm feceris.

Tertia causa: Verba prætextata & spurca, sermones fortissimi didi & obscœni plerumque grave damnum inferunt pluribus. Nec enim solum, qui talia loquitur, sed etiam qui loquentem audiunt, venenantur. Pronum ac facilem obscenitatis auditorem Bernardus providè commonefaciens: *Non solum*, inquit, *nihil ipsi indecorum loqui, sed nec aures quidem debemus hujusmodi præbere dictis: quia quæ quem delectat audire, alterum loqui provocat. Audire quoque quod turpe sit, pudori maximo est.* Ideo beatus Paulus quidquid ejusmodi sermonis est, severe prohibens idque sæpius: *Fornicatio*, inquit, *& omnis immunditia nec nomine, nec in vobis, sicut decet sanctos.* Nam quod loquimur, hoc & cogitare & cupere censetur. Nec Paulo satis semel monuisse, idem iterum inculcans: *Omnia sermo malus, inquit, ex ore vestro non procedat. Addit, nolite contristare spiritum sanctum Dei.* Oris obscœni homo, quantum in se Deum ipsum afficit tristitia. Spiritus divinus in homine

Christia-

Christiano, velut in domo diversatur; caveat ergo paterfamilias iste, ne quid dicat, faciâtve, quod tantum hospitem dedecet. Nimirum illa è cælo Columba, & pasceres Veneris simul habitare non possunt. Ideo divinus Paulus tertium commonefaciens: *Nolite, ait, seduci, corrumpant mores bonos colloquia mala.* Unicum namque lascivius verbum, vix unquam soli auctori nocet, sed etiam audientes aut inficit, aut offendit. Clare Bernardus: *Unus est, inquit, qui loquitur, & unum tantum verbum profert, & tamen illud unum verbum, uno in momento, multitudinis audientium; dum aures inficit, animas interficit.* Solent aurifabri, cum argenteum poculum aut imbucum prunas irritare alis: Lingua impura ejusmodi ala est, quâ libidinum ignes mirificè animantur. Sermo Lascivus optimum luxuriæ flabellum. Ergo fuge socios qui latantur, cum male fecerint; & exultant in rebus pessimis; quorum via perverse sunt, & infames gressus eorum. Ephesii, ait Serabo, digni qui ad puerum omnes strangulentur, quod Hermodorum virum inter ipsos frugi, cum edicto hoc egerint: *Nemo nostrum frugi esto, aut alibi cum aliis esto.* Eadem & lascivæ linguæ sanctio est: vult omnes esse sui similes, hoc est, impudentes, & obsecrosos.

Augustinus grandibus lacrymis deplorat, impudicorum sodalium consortio detractum fuisse in verita. Monebatur quidem à matre Augustinus, libidinis cœnum cavere: at mihi, ait, monitus muliebres videbantur, quibus obtemperare erubescerem. Illi autem tui erant, & nesciebam, & te tacere putabam, atque illam loqui, per quam tu mihi non tacebas, & in illâ contemnebaris à me filio ejus. Tantâ cecitate præceptis ibam, & pudebat non esse impudentem.

§. III.

Grande nefas ducimus, si vas Eucharistiæ afferantur factum in profanis calicibus liquerit, cœlestique adulteris; & tamen inter levissima piacula habemus, si linguam Domini corporis velut patinam, diaboli hac sanie perfundamus, & ad impium ministeriū quasi consecremus, ut vel spurcis cantuiculis, vel narrationibus inhonestis subserviat. Nemo Dei patientiam hęc cessaturam somniet; Propter hæc enim venit ira Dei in filios diffidentia, eos scilicet qui ritè moniti, has linguæ sordes Numini displicere, auditori plurimum nocere, & inter graviores noxas censeri, aut irridere, aut ut olim Augustinus, muliebres monitus interpretantur. In hos vindex ira Numinis deservit, aut hujus vitæ supplicii, aut futuris. *Comdemnabit te os tuum* (lascive fabulator) & non ego, & labia tua respondebunt tibi. Nimis serum est illic locorum vociferari, ut refrigeret linguam meam, quia crucior in hac flammâ.

Gregorio hęc assentimur, linguam in flammis illis non ideo solum cruciari, quod cupidiarum amans fuerit, quod nimium vini forbuerit, sed quod multa petulanter ac lascivè garriverit. Prima namque, Gregorio teste, malè convivantibus famulatur culpa loquacitatis.

Petrus Damianus vir eloquens & sanctus impuras has linguas eleganter turdis comparat, quibus illud ipsum quod edunt & egerunt, necem adferunt. Nam è turdi fimeo frutex nascitur, qui viscum, avium mortem suppeditat: Lascivus sermo, viscum merus est, illecebra, laqueus, tendicula, insidiæ capiendis auribus; sed aucupes Acherontici hoc visco primum omnium illaqueant auctorem. *Comdemnabit illos os suum*: suo glutino capientur.

Olea, Plinio affirmante, si eam capra vel lambat tantum, steriles cit: quædam etiam hæc injuriâ moriuntur. Si solidus caper, inverecondus gerro, linguam ejiciat, & verba vel in prostibulo erubescenda spargat, oleis præsertim adolescentioribus plurimum obest, quas vel steriles scire cogit, vel mori: totâ quandoque vitâ memoriam contaminant, vel semel in juventute audita. Et quid oleum infani foco jam ardenti affundimus? natura jam

ante ad has aurium inflationes pronissima est, quid cadentem impellimus? quid eam malignissimis verborum insidiis circumvenimus? se ipsam sponte induit in laqueos. Patulis plerumque auribus excipitur quod cum castitatis injuriâ dicitur. Sermones amatorii & Venerem olentes suaviter irrepunt, blandè capiunt, mollior ligant, latenter occidunt. Quisquis talia loquitur, rationem reddet supremo judici tam dese, quàm de iis quorum aures tam impuris fabulis incessavit.

Bernardinus Senensis domo nobili tam verecundus à puero fuit, ut si quando verbum petulantius audisset, non aliter erubesceret, quàm si quis colaphum ei inculcasset. Hinc coarcti pueri, cum sordide loquerentur, viso Bernardino mox silentium edicentes: Silete, ajebant, silete, Bernardinus adest. Utinam, ô bone Deus, plures sint in orbe Bernardini, qui tam illoræ linguæ nugatoribus acetum porrigant ori eluendo.

Fuit vel inter idololatras hoc modestiæ acetum olim venale. Nobilissimus morum magister Epictetus, Christianè prorsus: *Periculosum est etiam, inquit, ad orationis obsecrationem progredi.* Cum igitur tale quippiam incidit, aut (si ferer opportunitas) objurgabis eum, qui sermonem illum injecerit: aut taciturnitate saltem, & rubore vultusque offendes, eam orationem tibi displicuisse. Non tantum ne ipsi nos spurcè loquamur, verat Epictetus, sed nec alios quidem, si talia fabulentur, ferendos monet, sed aut verbis aut certè vultu ac silentio castigandos. Imò cum de gladiatoriis aut Circensibus adis itremque de epulis & potionibus verba fiunt, aut cum homines laudantur vel vituperantur, si fieri potest, inquit, aliò tradue eorum sermones, in turpibus etiam objurga. Vel ipsi poetæ, cetera liberiores hęc monent. Aquinas satyricus saluberrimum consilium suggerit:

*Nil dictu sordidum, visuque hec limina tangat
Intra qua puer est.*

Invenalis
Sat. 14. v. 44
Plurim. in
Parallel.

Caro senior, Plutarcho teste, ad eò ab omni verborum turpitudine, præfente filio temperavit, quasi Vestalibus virginibus arbitris locuturus esset, nec unquam cum eo lavit. Et tamen inter homines Christianos, pro dolor non paucos repereris, quorum omnia pene colloquia Veneris officinam oleant, quique se parum faceros credant, nisi libidinosos ostendant. Infamia luculenta! tulum comprimimus, excreationes crebras cavemus, quidquid oris elegantiam perdit, fugimus, & hæc talia sine ore & fronte effutimus: *Quanto magis cavendum est, inquit Bernardus, ne quid turpe exeat de ore: hoc enim graviter conquinat hominem.*

Bern. lib. de
ord. vitæ
milit. pag.
1115.

§. IV.

Sanctus Rodolphus antistes Eugubinus, è fratre, cui Petrus nomen, in familiari colloquio lascivius verbum audierat, mox ille adolescentem flagellari, & quadraginta dies omni vino abstinere jussit. Nec refractarium habuit fratrem Rodolphus. Ita oris inhonestas omnis comprimenda est. Et Paulus serid hortatur: *Pro-* 2 Tim. c. 2. v. 16 & 17.
fana autem & inani loquia devota, multum enim proficiunt ad impietatem, & sermo eorum ut cancer serpit. Morbus planè malignus & horridus est gangræna seu cancer, cui verborum turpitudine rectè confertur, serpit illa & in fecdam amplitudinem excrescit: celerrimè capitur, quidquid horum dicitur, neque opus dicta reperere, quæ non aures solum, sed & medullas subeunt, serpunt ut cancer.

De Arrio beatus Hieronymus dixit: *Vna scintilla fuit, sed quia hac non statim oppressa, totum orbem flamma ejus populata est:* scintilla videtur dictum inverecondius, sed scintilla in pestilentem se flammam diffusura ni opprimatur.

Mirantur aliqui hæc in nostro ævo incrementis tam velocibus ac latè propagatam. Mirari desinite, ô boni: nam uti Thomas Motus loquitur, ad propositam vitæ licentiam certatim accurrere, id verò tantum habet miraculi,

raculi, quantum fava deorsum iuere. Sicut haresis, sic & loquendi lascivia, facillimis argumentis propagatur, serpit ut cancer: benevole auditur, aridetur, applauditur, & jam melancholicus habetur, qui inter obsecra letus non est; velut amulus & inficetus spernitur, qui Cypridis mysteria, qui bonæ Deæ sacra, qui raptum Helenæ, errores Æneæ, Didonis venatus recitare aut nescit, aut non vult. His moribus vivimus, & cælum speramus.

Hanc ob causam Siracides gravissimè monet: *Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire.* Addit: *Et ori tuo facito ostia.* & *seras auribus tuis.* Dic cum Christo: *Vade retro Satana.* Satana tunc bene est, cum propudiosissimi sermones bellum movent castimoniam, cum totis illis labiis libidinis cænum. Christus, ubi sunt duo vel tres, inquit, congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. Diabolus haud aliter; ubi duo vel tres congregantur, ut immunditiam animi per os evomant; illic & ego sum in medio eorum; medius non verborum tantum, sed & cogitationum. Hic tela volant ignea nequissimi, non de facili extinguenda.

Ideo Augustinus tam sollicitè: *Fratres charissimi*, ait: bona iugiter cogitemus, ut os nostrum non crudelis adversarius sed pius Deus aperiat. Purus sermo pulcherrimus est. Et quæso quid causæ est, nostras preces quandoque surdis auribus à Deo audiri? Ne miremur: qui enim placere possit oratio à lingua tam immunda? Non est speciosa laus in ore peccatoris. Rectè Gregorius: *Cum indignus, inquit, ad intercedendum mittitur, irati animus ad deteriora provocatur.* Sunt qui araneas, aut mures, aut ranas sic oderint, ut vel nomen ejusmodi animalculorum horreant, ne dum ut sub aspectum admittant. Hinc cibum aliqui pretiosissimum extremè averfarentur, & nec oculis quidem tangerent, si rana vel aranea, vel musculus eandem cum cibo parvam occuparent. Orationem Calites ut Ambrosiam amant, verborum turpitudinem, ut pestilentem vomitum abominantur. Et Sapiencia humana gentis monitrix proclamatur: *Propter hoc qui loquitur iniqua, non potest latere, nec præterier illum corripiens iudicium.* Non abscondit se ab eo omnis sermo. Ideo divinus Paulus & ipse vociferatur: *Nunc autem deponite & vos omnia: indignationem, malitiam, iram, blasphemiam, turpem sermonem de ore vestro.* Non enim solum facere turpia nefas est, sed & dicere.

Impudica qui loquuntur, impudica diligunt. Nam, divo Bernardo teste *vanus (lascivus) sermo, citò polter demorat.* *luc mentem, & facile agitur, quod libenter auditur.* Idcirco Chrysostomus: *Vis, inquit, à verbis turpibus abesse verba tantum turpia fugias, verum & risum solutum, & omnem ad pop. mihi concupiscentiam.*

M

CAPVT XXXV.

Quid sit MENDACIUM, ac quotuplex; & an omne Mendacium sit peccatum.

Vx Israëlitis Moses tam præcellens ac divina fuit formæ, ut gentis illius scriptor ausus dicere. Nemo erat ad eum tetricus ut visâ Mosis pulchritudine non obstupefceret: & persæpe accidebat, ut dum gestaretur ac circumferretur etiamnum infans, obvios quosque in se converteret, ita ut relictis seriis negotiis mallent præcellenti ejus formâ oculos pascere, quam sua prosequi. Tanta erat puerilis gratia, ut inviti homines ab hoc spectaculo discederent. Nihilominus vir iste tam formosus non aequè facundus fuit. Moses ipse seipsum accusans apud Deum ineruditæ plumbeæ linguæ: *Non sum eloquens, inquit, ab heri & nudius tertius, impediti oris & tardioris linguæ, & incircumcisi sum labiis.* Hic Moses tam hono-

rificæ legationi detestandæ quinque defectus suis linguae acculat. Primus: Vir paucorum verborum fuit, & ipso teste, & dicendi jejuns. Alter: Inelegans, nec de oratoribus exequandus. Tertius: Tardiloquus, & lingue parum agilis ac promptæ. Quartus: Exilis & gracili voce. Quintus: Linguam habuit halitantem ac debilitat. Hac tamen quantumcunque tardescente lingua omnem Egyptiorum & facundiam & sapientiam in superborem dedit: quia Deus lingua Mosis locutus est, veluti cum peritissimus scriba, quovis calamo quantum vis obutulo elegantes format characteres. Quailsunque sermo, bonus sermo est, cum Deus linguæ moderatur est.

Sed unde tandem, & quando hoc constat? Cum mens & os ita consentiunt, ut unum Dei honorem unice spectent. Hic demum Veritas equis albis rehitur: Mendacium equo bicolore & cæco utitur; sepe tamen Veritatem vincit currendo. Atque de hoc linguae vitio, quod MENDACIUM vocamus, jam differendum. Quod quo commodius fiat atque distinctius, omnem de Mendacio dictionem in has classes partimur. Dicemus itaque 1. Quid sit Mendacium. 2. Quotuplex. 3. An omne mendacium sit peccatum. 4. Quam sædum sit Mendacium. 5. Quam sit noxium. 6. Objectiones quæ propoiti solent tuendis mendaciis, refellendæ. 7. Quæ poena sit Mendacii, explicandæ. Et quia vitium hoc nusquam non vulgarissimum, benevolam, & attentam ad ista lectorem seu auditorem desideramus.

S. I.

Primum est quid sit mendacium. Ad rem Chrysostomus respondens: *Ne alia quidem dicamus, inquit, alia sentiamus, hoc est enim mendacium.* Itaque rectissime dixerunt patres:

Aliud loquitur, sentire aliud, mendacium est. Nec aliter Thomas Aquinas, ille Theologorum ant. D. Thestes Mendacium describit, quam tale vitii genus, quod quispiam contra ac sentit enuntiat. Vbi hanc agnoscit etymologiam mendacii, *Contra mentem dicere.* Ideo Augustinus de mendacio cavendo differens: *Non aliud, inquit, loquitur, aliud lingua proferat.*

Petrus Massæus narrat Regem Macazarum in familiarum colloquio, quod cum Antonio Paiva insisteret, omnino verbis interrogasse: *Quid est mendacium? Atque qui ut ad hoc respondeam (inquit Paiva) liberali veniunt mihi abs te opus, ô Rex, quod si nihilominus acerbe & aspera mea tibi visa erit oratio; peto quæsoque, uti omnem in me unum iram exerceas: Luliranos meos cum suis rebus abire permittas. Cum ille continuo quodlibet expromendi potestatem fecisset: Scire aves, inquit, Mendacium quid significet. Ego verò nullâ comparatione huiusce tibi vocabuli vim facilius aut clarius demonstraverim, quam istâ ipsâ, quam vos agitis vitâ: Cum enim JESUM Christum Dei Filium totius veritatis auctorem penitus ignoratis; sic sit ut erroribus innotis impliciti, à Veritate semoti in ipso mendacio volutemini. Fusa sed elegans descriptio mendacii: nam uti verbis, sic & moribus ac vitâ plurimi mentiuntur. Sed nos non de morum, sed verborum mendacio hic agimus, de quo Augustinus istud pronuntiavit: *Nemo dubitet mentiri eum, qui falsum enuntiat causâ fallendi.**

Linguam, si Plinio credimus, venarum una cum cerebro necit; quâ quidem venarum dispositione natura nos docet, nudum illud membrum ab Intellectu (cui sedes in capite) sic regendum, ut lingua consentiat cum corde: hoc enim, ut diximus, mendacium est, aliud corde abditum, aliud lingua promptum gerere, aliquid in animo nigrum credere, sed voce candidum asserere. Hanc picturam hominem mendacem, pinxere, à fronte albam, atram à tergo. Vox Locustarum, ait Plinius, proficisci ab occipito videtur; eo locustæ in commissura scapularum habere quasi dentes exstant, & pectus